

3. Красикова Т.И. К проблеме исторического развития омонимии в английском языке / Т.И. Красикова // Вестник Московского государственного университета леса. – Лесной вестник, 2003. № 4. – С. 45-53.
4. Логачёва И.С. Теоретические основания исследования омонимии как языковой универсалии / И.С. Логачёва // Альманах современной науки и образования. – Тамбов: Грамота, 2008. – № 8 (15): в 2-х ч. – Ч I. – С. 115-117.
5. Никишина В.О., Подсвинова О.Н. Теория омонимии в современной лингвистике // В.О. Никишина, О.Н. Подсвинова // Университетские чтения. Материалы науч.-метод. чтений Пятигор. гос. лингвист. ун-та.– Пятигорск, 2008 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pglu.ru/upload/iblock/8e7/uch_2008_ii_00039.pdf
6. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 528 с.
7. Потылицына Н.В. Явления омонимии как одно из функциональных свойств языка (на материале современного английского языка) / Н.В. Потылицына // Семантика, функция и грамматические категории лексических единиц: межвуз. сб. науч. тр. – Пятигорск: Изд-во ПГЛУ, 2004. – С. 99-103.

Marharyta Vieriemieieiva

THE FEATURES OF REFLECTION OF HOMONYMY IN CONTEMPORARY ENGLISH-LANGUAGE DISCOURSE

The article is dedicated to homonymy, the urgency of which is caused by the needs of linguistics at the present stage. Various opinions of well-known linguists on the meaning, place and role of homonymy in the English-language discourse are presented. Several approaches to the evaluation of the phenomenon of homonymy and the main points of view on the definition of the concept “homonym” are analyzed. Particular attention is paid to the consideration of homonymy as an absolute universal.

Key words: homonymy, homonyms, modern linguistics, English-speaking discourse.

Маргарита Веремеева

ОСОБЕННОСТИ ОТРАЖЕНИЯ ОМОНИМИИ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛОЯЗЫЧНОМ ДИСКУРСЕ

В статье рассмотрена омонимия, актуальность которой вызвана потребностями лингвистики на современном этапе. Были представлены разные мнения известных лингвистов о значении, месте и роли омонимии в англоязычном дискурсе. В работе были проанализированы различные подходы к оценке явления омонимии и основные точки зрения по вопросу определения понятия «омоним». Особое внимание уделено рассмотрению омонимии как абсолютной универсалии.

Ключевые слова: омонимия, омонимы, современная лингвистика, англоязычный дискурс.

УДК 81'373.611

Валентина Галаган
(Херсон)

СЛОВОТВІР «ЩОДЕННИКІВ» ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

У статті розглянуто мовно-стильові особливості «Щоденників» Олесь Гончара. Проникнення елементів поетики, характерних для публіцистики, автор простежив на словотвірному рівні тексту «Щоденників» письменника (регулярне використання суфіксів, випадки асемантизації, коли похідне слово за допомогою суфікса набуває негативного

відтінку значення *попри те, що твірна основа має позитивну або нейтральну конотацію; префіксів; творення неологізмів як похідних від прізвищ; творення нових слів шляхом переходу однієї частини мови в іншу; вживання складноскорочених слів (аббревіатур) різних типів.*

Ключові слова: *словотвірна категорія, щоденник, синтез, поетика, словотвір, словотворчі засоби.*

«Щоденники» Олеся Гончара все більше привертають увагу як літературознавців, так і мовознавців. І не лише тому, що в них порушено загальнолюдські проблеми, осмислюється наша історія, зроблено спробу спрогнозувати майбутнє не лише України, а й усього людства. Мовний матеріал «Щоденників» слугує засобом відображення психологічного стану автора, концентрації його думок та почуттів. Щоденникові записи митця вирізняються широким словотворчим матеріалом, що увиразнює текст, посилює експресивність авторських записів. Для досягнення необхідних стилістичних ефектів митець вдається до мовного експериментування, використовуючи продуктивні та малопродуктивні моделі словотвору.

Мета нашого дослідження полягає в обстеженні стилістичних виявів словотворчих засобів у «Щоденниках» Олеся Гончара. Простеження цього впливу на словотвірному рівні є **завданням** цього дослідження.

М. Пилинський, досліджуючи взаємодію публіцистичного стилю з усіма іншими стилями української мови, зазначає, що «словотворчих елементів, властивих лише публіцистичному стилю, як таких немає», «можна говорити тільки про те, що окремі форманти або певні способи словотворення більш характерні й показові для публіцистики» [1, с. 53].

Дослідивши мову «Щоденників», спостерігаємо активне вживання О. Гончарем суфіксів *-ість, -изм (-ізм, -їзм), -ство*, переважно з негативним емоційним забарвленням: «Дедалі більше мене приваблює Моруа. Який глибокий і ясний ум!.. А як вчасно він відчув *безплідність* т.зв. авангардизму, надуманість школи т.зв. «нового роману», застерігши, що в книжках авторів цього напрямку є *«формалістський, нелюдський бік»*. Влучніше не скажеш» [3, с. 327], «Все клопоти з назвою. Нібито було сказано: «В нас одна дорога – до комунізму, а не до Мадонни... Радянський дипломат, і куди ж він прямує?» І ще *кретинізм* в цьому дусі» [3, с. 392]; «Лютує чорний *шамотизм*» [3, с. 151]; «А от як простити тому, котрий проголосив, що «человек – это звучит гордо», а на схилі літ, в найтяжчі для народу роки не захотів бачити, як мільйони людей мруть від голоду, та ще й дезорієнтував легковірну західну інтелігенцію, запевняючи, що цього нема... Опоганив себе *лакузництвом* перед «залізним» тираном, став апологетом єжовщини. Як це видно з його послання до нижньогородців, де все пройнято *кровожерністю*, брехнею, ненавистю до інакомислячих, яка в своїй сліпості може зрівнятись хіба що з *людоненависництвом* сучасних яструбів» [4, с. 42].

У «Щоденниках» О. Гончара часто вживаний суфікс *-щин*, що має негативне емоційне забарвлення, контекст та використання переважно суспільно-політичне. Слова з таким суфіксом творяться переважно від власних назв. Наприклад: «Вчора був Шевченків день. І, кажуть, біля пам'ятника ввечері знов буря. Квіти, крики: «Не допустимо *сталінищини!*» Й лунає спів Заповіту» [3, с. 115]; «У нас така жорстока історія! Може, навіть жорстокіша, ніж будь-де (...) А там *сталінищина, єжовщина...*» [3, с. 404]; «І якою сильною була б сьогодні наша культура, мова, якби не геноцид *сталінищини та брежневщини*, якби дано було змогу нормально розвивати українську духовність» [4, с. 212]; «Принажувати, зневажати українську мову зараз стало модним, це як паспорт благонадійності. (...) Відцурайся рідної мови, потовчи її, зневаж, зрадь – отоді будеш для нас підходящий Змагання в холуйстві, розгул нової *валуєвщини...*» [4, с. 197]; «Треба писати – й писати як слід. Нічим іншим, тільки справжніми творами можна сьогодні відстояти честь літератури. Бо її рівень на очах падає. Занепадає до рівня жакливого примітиву. Зокрема проза всіх оцих «преуспевающих» доморощених сінеонів стала така балаклива, пустопорожня й дедалі стає

ще балакливіша, ще пустопорожніша, хоч уже, здавалось би, далі нікуди йти... *Собківщина* пускає метастази» [3, с.227].

Використання таких суфіксів допомагає авторові щоденникових записів змалювати образ епохи більше пером публіциста, аніж белетриста.

У щоденниках О. Гончара трапляються випадки публіцистичної асемантизації, коли похідне слово за допомогою суфікса набуває негативного відтінку значення попри те, що твір на основі має позитивну або ж нейтральну конотацію: «Азіатський ренесанс» – це суцільна вигадка Хвильового. Нічого схожого не було ні в 20-х рр., ні пізніше. Навпаки, *азіатчина* завжди живила московську імперію наукою деспотизму. Навіть, і в наші часи – хто найлютіше виступав проти прибалтів та українських прихильників суверенності республік? Інша річ, що інстинкт свободолюбства є в самій природі людини. Звідси й Шаміль, і повстання башкирів, і український визвольний рух, що найбільше спирався на традиції козаччини. Треба уважніше читати історію, а не плодити вигадки» [4, с. 505]; «У нашій літературі все більшого поширення набуває проза пустомельська. Жаль, що тепер-ось і Гуцало ступив на цю легку й безсоромну стежку... Читаю оце його «Позиченого чоловіка»: скільки несмаку й вульгарщини та натужного *сміхацтва*, отих самих «хімерностей», на яких зараз багато хто звихнувся» [4, с. 425]; «Хочеться в степи! Ніде так добре не почувуюсь, як серед звичайних, простих людей. Чиновництво ніколи не стане мені близьким. Серед *чиновництва* я завжди в напрузі. Весь час ждеш якоїсь підступності. А в народі – там завжди почуваш себе природно, надійно» [4, с. 266]; «Чехословацьчина зустрічає нашого Генерального. Море людей на вулицях, упродовж доріг. Весняність, приязні усмішки, слова привіту від простих людей... Не можна без хвилювання дивитись на ці вияви дружби, братерства... Здається, тут уже багато таких, хто виростав після «*празької* весни» й не чув гуркоту брежнєвських танків. Який сором довелось мені тоді пережити! Який тяжкий осад на душу ліг... Час багато що змиває, час лікує» [4, с. 141].

Випадок публіцистичної асемантизації слова «*празької* весни» стане більш зрозумілим, коли прочитаємо такий запис письменника, де це слово має нейтральну конотацію: «Так, були ми ідеалістами, багато що уявлялось не таким, яким настало потім після війни, але ж це вже не наша вина... Брежнєвські танки душили не тільки *празьку* весну, душили й весну українську. А тоді ми несли її народам Європи, і то була правда...» [4, с. 490].

Найпродуктивнішим, на думку В. Олексенка, є також словотвірний тип із суфіксом **-иш**: «Радісна звістка: одержую болгарський орден Кирила і Мефодія! Як всеслов'янську нагороду – так це витракував один із друзів... Згадалось фронтове, як під час боїв на Дунаї писав був вірші про "братів із Солуні", тих, загадкових святих. Серед *кошмариш* війни чомусь виникали образи їхні... Чи думалось, що колись доля пов'яже тебе з ними у такий спосіб...» [3, с. 150]. «Решта словотвірних типів належить до малопродуктивних та непродуктивних» [5, с. 16].

Щодо стилістичних можливостей префікси поступаються суфіксам. Префікси, префіксоїди *анти-*, *архі-*, *екстра-*, *псевдо-*, *ультра-* надають словам книжкового відтінку. Публіцистика використовує утворення з такими префіксами для надання викладові гумористичного, іронічного чи сатиричного спрямування.

Як твердить В. Олексенко, «Іменникові префікси виступають формальними представниками лише предикатної семантики, вони виражають значення супровідних предикатів. Ці префікси виконують два різновиди супровідно-предикатної функції – заміщення та конкретизації. До префіксів-виразників функції заміщення належать *анти-*, *проти-*, *контр-*, *диз/дис-*, *не-*, *без-*, *ре-*, *пра-*, *під-*, *віце-*, *про-*, *прото-*, *обер-*, *спів-*, *суб-*, *квазі-*, *лже-*, *псевдо-*.

Функцію конкретизації репрезентують префікси *над-*, *гіпер-*, *екстра-*, *супер-*, *архі-*, *ультра-*.

У межах супровідно-предикатної функції заміщення іменникові префікси сформували словотвірні категорії протилежності, несправжності, рангу та спільності, а в межах функції конкретизації – словотвірні категорії інтенсивності ознаки та величини» [5, с. 16].

Основним словотворчим виразником супровідного предиката протилежності є префікс *анти-*: «Прогрес(цивілізація), звичайно, є, він неминучий, але в цьому мало гуманного, частіше він *антигуманний* кінечним своїм спрямуванням» [3, с. 9]; «А ще дивно, що й серед сучасної інтелігенції, принаймні серед деяких кіл її, поряд з *антисемітизмом* шириться ще одне, не менш гидке явище – українофобія. Стає модним давати у п'єсах негідникам тільки українські прізвища. Стараються в цьому напрямі і Адамович у своїх "Карателях", і Євтушенко. Якщо вам хтось наступив на ногу в трамваї, то це, звісно, буде тип в укр[аїнській] вишитій сорочці... Отакі "інтернаціоналісти» [3, с. 496]; «З гіркотою зауважив, нібито Ватикан збирається «використати в *антисоціалістичних* цілях». Є, мовляв, дані. Книжка моя є в продажу чи нема – розбереш. Коїться щось» [3, с. 10].

Словотвірну категорію інтенсивності ознаки репрезентують словотвірні типи з іншомовними префіксами *супер-*, *архі-*, *гіпер-*, *ультра-*, *екстра*» [5, с. 19]: «Життя зрештою просте, його ускладнює наша *суперцивілізація* своїми хитромудрими (соціальними, моральними і т.д.) здебільшого недосконаліми. Очевидно, людина дедалі більше прагнудиме простоти – простоти буття. Це ж мусить бути і прагненням мистецтва» [3., с. 3].

До непродуктивних словотвірних типів категорії протилежності належать типи із іншомовними префіксами *де-/дез-* та *ре-* [5, с. 19]. Наприклад: «Справжньої критики зараз майже нема. Є примітив, безпринципність, закулісне шамотіння та фабрикування оцінок, тобто є все, що свідчить про занепад і духовну *деградацію*... А ще ж років десять тому піднімалися такі свіжі й перспективні сили, так буяла творча думка. Вирував дух завзятих творчих дискусій. Самий рівень літературного життя був незрівнянно вищий» [3, с. 156]; «Війни ведуться на знищення, але найогидніша з воєн, мабуть, не та, що на знищення, а та, що спрямована на *деформацію* людини» [2, с.373]; «*Дегуманізація* мистецтва – це, власне, була б його вичерпаність, поразка, смерть» [3, с. 45]; «Був у Першого. «С[обо]ру» він ще, каже, не читав. Але чув багато (здебільшого тенденційної лободинської *дезінформації*)...» [3, с. 10].

Словотвірну категорію несправжності репрезентують три синонімічних словотвірних типи, утворені префіксоїдами іншомовного походження *квазі-*, *псевдо-* та питомим праслов'янським префіксоїдом *лже-*, які приєднуються як до слів українського, так і іншомовного походження [5, с. 19]. Найбільш уживаним префіксом у текстовій структурі «Щоденників» є префікс *псевдо-*: «Взагалі на романтику зараз модно нападати. В усіх гріхах звинувачують її тупі натуралісти та її апологети. Навмисне вишуковують щось *псевдоромантичне, псевдокрасиве* і видають його за романтику. А що то за мистецтво – без краси?! Красивість погана там, де вона відступає від правди; а де краса й правда в гармонії – це ж ідеал мистецтва!» [3, с. 445]; «У нас розвелосся чимало *псевдопрофесорів* від літератури (К.Б. і прочая гидь). А мало мислячих дослідників літературного процесу!» [3, с. 15]; «В "Р.У." ще одна стаття, на цей раз Шамоти. Уперто працює чоловік у жанрі критичного доносу. За це став навіть нібито «академіком». Стаття вся з пересмикувань, брехні, демагогії, з жалюгідних софізмів літературного гризуна. З серйозним виглядом талдичить і талдичить про те, що сьогодні викликає тільки усмішку презирства. Закликає до мужності визнавати помилки. Можу одну визнати щиро: знав, що цей *псевдоакадемік* пустий чоловік. Але не знав, не зумів розгадати, що таїться в цій шкурі такий мерзотник!» [3, с. 18].

Тож, аналізовані утворення поглиблюють теоретичні міркування найвизначнішого митця останніх десятиліть двадцятого століття, відомого політичного і громадського діяча про літературу, важливі проблеми мистецтва та сучасного суспільного життя.

Мають місце в щоденникових записах письменника і складноскорочені слова (аббревіатури) різних типів. Їх використання має переважно суспільно-політичний контекст: «Микола Платонович [Бажан] розповідає сьогодні, з яким насильством, буквально моральним терором змусили його Каганович і Литвин (секретарі ЦК КП України) підписати

чорну погромну статтю на Яновського і Рильського. Втік був у Гагри, знайшли й там» [3, с. 314]; «Зірка! Сиджу в Кончі, працюю (і Валя тут), раптом дзвінок з РАТАУ: шойно прийнято по телетайпу указ... Телефонні дзвінки зі всієї України, злива телеграм: радуються бурхливо» [3, с. 332]; «Звернувся з листом до ЦК з приводу грубості та брутальності, яку виявив Козаченків секретаріат, знімаючи Павличка з посади головного редактора «Всесвіту». І як знехтувано було думку президії СПУ, що робиться вже не вперше» [3, с. 345]; «Пленум СПУ. В центрі уваги – викладання літературі в школі. Добру й дотепну доповідь зробив Юрій Мушкетик. Блискучий виступ був у Петра Кононенка, – бачу, що такі є кому читати в університеті... І взагалі пленум змістовний, бо ведеться розмова предметна» [3, с. 436]; «Завтра відкривається сесія. Чверть віку обирає мене Херсонщина – Таврія... Коли вперше висували, покликали в ЦК, дали прочитати складену про мене передвиборну листівку – чи все правильно...» [4, с. 167].

З відтінком негативної емоційної оцінки іноді вжито аббревіатури: «СПУ дедалі деградує. Перетворилась у якусь силосну яму, над якою з бригадирською пихою походжає шеф зі своїми сателітами» [3, с. 344].

Послугуючись продуктивними моделями словотвору, О. Гончар вводить до щоденникових текстів утворення оказіонального характеру, серед яких є авторські новотвори. Так, наприклад, у «Щоденниках» митця наявні неологізми, похідні від прізвищ.. Наприклад: «дешамотизація» як похідне від прізвища М. З. Шамоти, який у 1962 – 1978 роках був директором Інституту літератури в місті Києві: «В інституті літератури, за висловом жартунів, зараз відбувається... *дешамотизація*. Час покаже, чи так це. Глуmlinня тривало роками» [3, с. 353].

Окрім авторських новотворів, трапляються у щоденникових записах маловживані форми: «*Переведняк* – так кажуть на Херсонщині про того, хто цурається рідної мови. В цьому чується презирство...» [4, с. 40]; «...Ті двоє, що приїздили з найвищої «хати», щоб засвідчити шану й прихильність, щоб пояснити тобі ситуацію, сказати навіть щось співчутливе, – чи були вони щирі в своїх словах, чи тільки вміло вигороджували наших доморощених нищителів мови, *вигублювачів* душі народної? Хочеться вірити в порядність, в добрі наміри, але ж, але...» [4, с. 159].

Помітне місце у «Щоденниках» посідають деривати, утворені внаслідок слово- та основоскладання. Різноманітне поєднання слів, основ у таких лексемах дає змогу втілити найтонші вияви думки автора записів, увиразнює суб'єктивно-експресивні відтінки. Наприклад: «Кажуть, що в розпал цькування буря докотилася й до Херсона, декотрі балабаї вимагали відкликати з депутатства. Від люті Колібан-чиновник аж пінився, ніяк не міг простити, що трохи побачив у дзеркалі себе. А народний читач все такий же. Для нього нічого не змінилося, дивиться такими ж очима, як *чистоока* розсіяна юнь у середній школі Станіслава. Це тобі віддяка за все» [3, с. 38]; «Український народ – народ *красолюб!* Досить глянути на ансамбль софіївського майдану з Богданом, на Андріївську церкву, на весь геній Києва» [3, с. 15].

З наведеними новотворами контрастують номінації з негативною оцінкою, які підпорядковуються певному змісту та цілям щоденникового запису автора: «Скільки наплодилося зрадників, безбатченків, покручів та відступників, що навіть не усвідомлюють своєї ницості й свого зникчмення. Зовсім легким для них стало відцуратись мови, батька й матері, збайдужіти до рідної культури, спустошитись душею... Україна дала світові Леонтовича і Тичину, театр корифеїв, Франка і Сковороду, магичні творіння Катерини Білокур і могутню музику Лисенка та й літературу ж могутню! Але хто це, як ми впремо, захищатиме, оберігатиме? Де ви, сини свого народу, люблячі, освічені й достойні? Невже спокійно дивитиметесь, як зникає рідна культура, мовби ота загадкова культура ірокезів та жителів острова Пасхи? Ні, вірю, що ви вже народились, ті, хто шануватиме рідну культуру й розвиватиме її далі. Адже злочином перед людством було б не підтримати таку красу, не захистити її від усіх *тупорилих* (в тому числі й «земляків») браконьєрів, – геній народний і сьогодні ще фантастично обдарований і здатний до творчості, тим-то й заслуговує того, щоб

його покликати до життя» [4, с. 66]; «Добивають смертельно їх, як і взагалі весь народ, набори в Германію. Це такий неблаганний *тисячоротий* змії, який з нечуваним цинізмом і автоматичністю пожирає цвіт українського народу – його юнаків і дівчат. А тепер навіть і підлітків» [2, с. 12]; «... Гаркавий земляк мій «Яцуба» – Скаба, дізнавшись, що «Правда» замовляє мені статтю, поспішив розламати і цей їхній намір: – Можуть сприйняти це як протиставлення його нам... Краще утриматись на даному етапі. Озлоблений, мстивий нікчема. Він моє життя ділить на якісь «етапи». А я ще мав до нього співчуття!.. Коли на нього валилося горе, мені його ставало жалко. І за цим я не добачив його потворності, не помітив, який рак уже роз'їв його душу...Такий він, цей трупно-зелений, *мертвоокий* кат української інтелігенції» [3, с. 373]; «Був сьогодні пленум ЦК (України). Ватченко, дніпропетровський *юшкоїд* № 1 (200 кг живої ваги!) мішав із землею «Собор». Обжера, *сквернослов*, *батькопродавець*...» [4, с. 11]; «Наближається день присудження шевченківських премій 1971 року. І яку дику *порогообивальну* енергію дехто виявляє! А по-моєму, краще жити без премії, ніж без совісті» [3, с. 82]; «*Строчкогони* совісті не мають. Нічим їх не присоромиш, не усовістиш. Єдине, що можна за цих умов, – фальші і порожнечі протиставити мистецтво, справжнє, вироблене, вистраждане. Творчість відмолоджує. Тільки в ній – «екстракт вічної молодості» варто шукати. Щасливий стан, щасливий, як у першій коханні» [4, с. 227]; «У Спілці давно такого не було: найбездарніше полізло вверх... Газетний *пустомолот* і фіскал одержує найвищу нагороду. І всі говорять про це, а ті, що мусіли б згоряти від сорому, – чи розуміють, що насаджують?» [3, с. 99].

У наведених композитах виразним є почуття авторської зневаги, осуду та презирства.

Автор записів – письменник Олесь Гончар – вільно оперує мовним матеріалом, моделює утворення, які вирізняються змістовою насиченістю й емоційним забарвленням.

О. Гончар у «Щоденниках» користується типовим для преси способом словотворення – творенням нових слів шляхом переходу однієї частини мови в іншу: «Є в хорі Верьовки таке створіння – Ніна Матвієнко. Сріблястий ангельський голос. Якийсь час була в опалі (від цього й таке крихітне створіння не гарантоване). І ось знов з'явилась – чимось схожа на пташку з тропіків. Українське колібрі. Вийшла на сцену Палацу «Україна», склала руки на грудях і заспівала... «Ой, горе тій чайці, часечці-небозі...». Кажуть, ряд *пикатих* був невдоволений. Знов це дівча, мабуть, впаде в неласку. Але як воно співало! То був спів небес» [3, с. 306]; «Ні, *юродиві* потрібні життю, а в деякі часи особливо. Ходить по Києву такий собі «донкіхот український», лицар боротьби проти браконьєрів усіх рангів... Порізнюмо можна ставитись до нього, але факти, які він збирає, промовляють самі за себе...» [4, с. 347].

Отже, основною мовностилістичною ознакою «Щоденників» Олеся Гончара є використання поетикальних ресурсів публіцистики. Це ще один наслідок синтезу жанру щоденника із публіцистичними жанрами. Проникнення елементів поетики, характерних для публіцистики, ми простежили на словотвірному рівні тексту «Щоденників» О. Гончара (регулярне використання суфіксів характерних для публіцистичного стилю, *-ість*, *-изм (-ізм, -їзм)*, *-ство*, типове для преси вживання суфікса – *цин(а)*, який має негативне емоційне забарвлення, випадки публіцистичної асемантизації, коли похідне слово за допомогою суфікса набуває негативного відтінку значення попри те, що твірна основа має позитивну або ж нейтральну конотацію; префіксів *анти-*, *псевдо-*, *супер-*, *екстра-*, *де-/дез-* та *ре-*; творення неологізмів як похідних від прізвищ; творення нових слів шляхом переходу однієї частини мови в іншу; уживання складноскорочених слів (аббревіатур) різних типів. Тож використанням зазначених словотвірних засобів автор збільшує прагматичний потенціал висловлювання. Дослідивши цей рівень тексту «Щоденників», ми усвідомлюємо авторське ставлення до сказаного, зокрема його тривогу за майбутнє людини та планети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови/ Пилинський М. та ін. – К.: Наукова думка, 1990. – 213 с.

2. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.1 (1943-1967) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передмова В.Д. Гончар; [Худож. оформ. М.С. Пшінки]. – К.: Веселка, 2002, – 455 с.
3. Гончар О. Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.2 (1984-1995) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передмова В.Д. Гончар; [Худож. оформ. М.С. Пшінки]. – К.: Веселка, 2003. – 607 с.
4. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.3 (1984-1995) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передмова В.Д. Гончар; [Худож. оформ. М.С. Пшінки]. – К.: Веселка, 2004, – 666 с.
5. Олексенко В.П. Словотвірні категорії іменника: Монографія. – Херсон: Айлант, 2005. – 336 с.

Valentina Galagan

THE WORD-FORMATION OF THE “DAIRIES” BY OLES GONCHAR

The article deals with the linguistic and stylistic features of «Diaries» by Oles Gonchar, the penetration level of a diary text is traced. We traced the penetration of elements of poetics that are typical for journalism on the word-formation level of the text “Dairies”. The author regular used suffixes of journalistic style, sometimes we can see cases of publicist asemantizatsii, when the derivative word gets a negative shade with help of suffixes, but creature basis has a positive or neutral connotation; prefixes; the creation of neologisms as derivatives from surname; creation of new words by moving one part of speech to another; use of difficulty reduced words (abbreviations) of various type.

Key words: publicistic, diary, synthesis, poetics, derivation, context.

Валентина Галаган

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ «ДНЕВНИКОВ» ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

В статье рассмотрены языково-стилевые особенности «Дневников» Олеся Гончара. Проникновение элементов поэтик, характерных для публицистики, автор проследил на словообразовательном уровне текста «Дневников» писателя (регулярное использование суффиксов; случаи асемантизации, когда производное слово с помощью суффикса обретает негативный оттенок значения, не смотря на то, что образующая основа имеет позитивную или нейтральную коннотацию; префиксов; образование неологизмов как производных от фамилий; образование новых слов путем перехода одной части речи в другую; употребление сложносокращенных слов (аббревиатур) разных типов.

Ключевые слова: публицистика, дневник, синтез, поэтика, словообразование, контекст.

УДК 81'255.2

Вероніка Іванова,
Наталя Кудрявцева
(Херсон)

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНУ ОСКАРА УАЙЛЬДА “ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ”

У статті розглянуто таку лінгвістичну категорію, як модальність, класифікацію її типів (епістемічний, деонтичний, динамічний), а також засоби вираження модальності в творі Оскара Уайльда “Портрет Доріана Грея” та його перекладах Р. Доценком українською мовою та М. Абкіною російською мовою. Категорію модальності було детально розглянуто на основі її класифікації англійським ученим Ф. Палмером. Аналізуючи засоби вираження категорії модальності, використовували класифікацію українського